

CHƯƠNG III
LÁI XE ÔTÔ TRÊN CÁC LOẠI ĐƯỜNG KHÁC NHAU
Phần 2

3.4. - LÁI XE ÔTÔ TRÊN NHỮNG LOẠI ĐƯỜNG XẤU

3.4.1- Đường nhiều ổ gà

- Khi lái xe ôtô qua mặt đường có nhiều ổ gà phải giảm tốc độ, về số thấp và giữ đều ga.

- Khi vượt qua rãnh nhỏ cắt ngang đường, phải giảm tốc độ, về số thấp và từ từ cho xe ôtô vượt qua rãnh rồi mới tăng tốc độ và chạy bình thường.

- Khi vượt qua rãnh lớn cắt ngang mặt đường, phải gài số 1 và từ từ cho 2 bánh trước xuống rãnh, tăng ga cho 2 bánh trước vượt lên khỏi rãnh, tiếp tục để bánh sau từ từ xuống rãnh rồi tăng ga dần cho xe ôtô lên khỏi rãnh.

3.4.2- Lái xe trên đường trơn trượt, băng tuyết

- Đường trơn trượt, có băng, tuyết là loại đường có hệ số bám đường thấp, có những đoạn hệ số bám đường bằng 0, do vậy lái xe trên những đoạn đường này thường dễ mất lái, chêch hướng quỹ đạo chuyển động, nhất là khi đi vào đường cong.

Để đảm bảo an toàn ngoài việc tuân thủ khoảng cách an toàn với xe phía trước (thông thường là từ 4 đến 10 giây tùy thuộc vào độ bám đường của lốp xe và tốc độ của xe) và phải thực hiện các bước sau:

	1. Giảm ga
	2. Đối với xe số điều khiển cơ khí (số sàn) về số thấp.
	3. Giữ ga đi đều, không tăng ga đột ngột
	4. Hạn chế sử dụng phanh, khi bắt buộc phải dùng phanh thì không phanh gấp; phối hợp sử dụng bàn đạp ly hợp và

	<p>bàn đạp ga để giảm tốc độ của xe (sử dụng phanh bằng động cơ).</p>
	<p>5. Đánh lái nhẹ nhàng để đưa ô tô về đúng quỹ đạo chuyển động trên nguyên tắc: nếu đuôi xe bị trượt về phía nào thì đánh lái về phía đó để xe chuyển động thẳng.</p>
	<p>6. Khi xe chuyển động trên đường cong trơn trượt, xe rất dễ bị mất kiểm soát do có tác động thêm của lực ly tâm, trong khi lực bám của lốp xe bị giảm nhiều (có khi bằng 0). Do vậy trên đoạn đường này không được sử dụng phanh, sử dụng số thấp, đi chậm, tăng giảm ga nhẹ nhàng, phối hợp với bàn đạp ly hợp</p>

3.4.3. Lái xe trên đường lầy

Khi xe ôtô chuyển động trên đường lầy (mặt đường bị biến dạng nhiều), bánh xe dễ bị trượt quay. Trong trường hợp này cần cho xe lùi lại và tìm mọi biện pháp làm tăng khả năng bám của bánh xe với mặt đường (lót bằng đá vụn, ván gỗ, xích quần vào lốp xe...), đào rãnh để bánh xe không bị cản. Tuyệt đối không tăng ga vì càng tăng ga càng làm cho mặt đường bị lún sâu hơn như hình vẽ 3-15, không phanh gấp như trên hình 3-16, hình 3-17. Ngoài các biện pháp nêu trên, có thể gài vi sai (nếu có) và xả bớt hơi trong lốp để xe ôtô vượt qua đoạn đường lầy.



Hình 3-15: Lái xe trên đườn tròn lây



Hình 3-16: Không phanh gấp trên đường tròn



Hình 3-17: Xe mất hướng khi phanh gấp và đánh lái nhiều

Khi chạy ở đường cứng và trơn, khả năng bám của bánh xe với mặt đường bị giảm, các bánh xe ôtô rất dễ bị trượt quay và trượt ngang.

Khi lái xe trên đường cứng và trơn, người lái xe phải giữ vững tay lái và cho xe chuyển động với tốc độ chậm. Khi vào đường cua vòng phải giữ đều ga, không lẩy lái nhiều và không phanh gấp.

Nếu xe ôtô bị trượt ngang thì từ từ điều khiển cho xe vào phía giữa đường. Trường hợp trượt ngang nghiêm trọng phải đào rãnh dẫn hướng về phía an toàn.



Hình 3-18: Xe bị lún quá sâu



Hình 3-19: Gọi cứu hộ khi xe lún quá sâu và không thể vượt lầy

Trong trường hợp xe bị lún quá sâu không thể vượt qua được, gọi xe cứu hộ hình 3-19 (không cố thoát khỏi chỗ lầy vì có thể làm hỏng hệ thống truyền lực của xe).

3.5. LÁI XE ÔTÔ QUA ĐƯỜNG NGẬP NƯỚC, ĐƯỜNG NGÀM

Đường ngầm là loại đường ngập nước. Khi xe ôtô qua đường ngầm, sức cản chuyển động lớn, khả năng bám của lốp với mặt đường giảm. Nếu mực nước sâu động cơ dễ bị chết đột ngột. Nếu ngầm có dòng chảy thì xe ôtô dễ bị đẩy trôi.

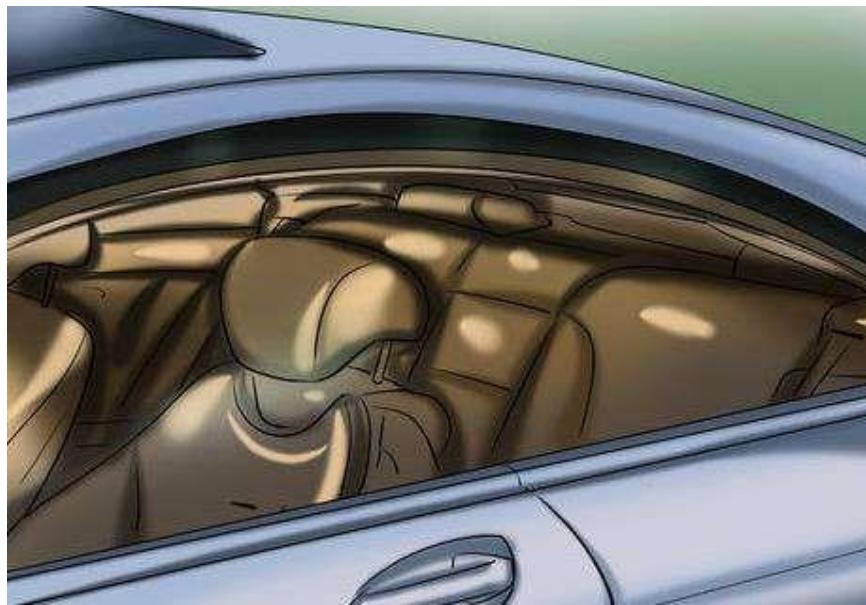
Trước khi cho xe ôtô qua đường ngầm cần khảo sát : chiều sâu của mức nước, tốc độ dòng chảy, chất lượng mặt đường ngầm, chỗ lên xuống đường ngầm... Tuỳ theo điều kiện cụ thể của đường ngầm mà chọn phương án vượt ngầm cụ thể.



Hình 3-20: Lái xe qua đường ngập nước



Hình 3-21: Tắt hệ thống điều hòa không khí



Hình 3-22: Hẹp cửa sổ kính

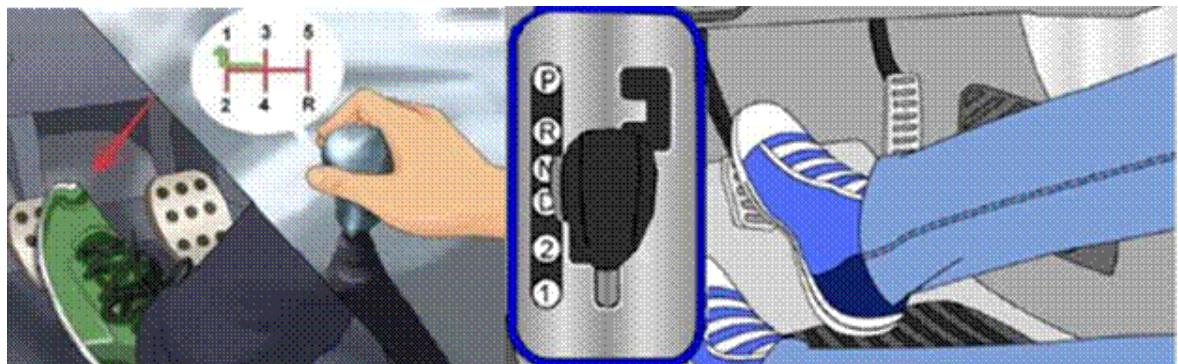
Phương pháp lái xe qua đường ngầm:

- Nếu có xe phía trước đang vượt qua chỗ ngập nước, hãy đợi cho xe phía trước đi qua hết để khảo sát mức nước và quyết định có nên đi qua hay không, đồng thời đảm bảo an toàn khi vượt qua chỗ ngập nước (để phòng xe phía trước gấp trực trặc phải dừng lại trong khi đang vượt chỗ ngập nước);

- Tắt hệ thống điều hòa không khí như hình: Khi xe đi xuống nước do lực cản của nước có thể làm quạt tản nhiệt của hệ thống điều hòa không khí bị quá tải và hỏng, hơn nữa tắt hệ thống điều hòa để tập trung toàn bộ công suất của động cơ cho việc vượt khỏi chỗ ngập nước, tránh được chêt máy khi đang vượt chỗ ngập nước;

- Hạ hết kính cửa sổ như hình để phòng trường hợp khẩn cấp có thể dễ dàng thoát ra ngoài xe;

- Gài số 1, gài cầu trước (nếu có) đối với xe điều khiển số bằng cơ khí; về số 1 (L) đối với xe số tự động, giữ vững tay lái, đi đều ga.



Hình 3-23: Cài số thấp

Chú ý: không để động cơ chết đột ngột, không dừng lại trên đường ngập nước.

Trường hợp giữa ngầm bị trượt quay, không nên tăng ga mà cần tìm cách đẩy xe ôtô về phía đầu ngầm.

Trường hợp mức nước ở ngầm quá sâu (nhưng vẫn trong phạm vi cho phép) trước khi vượt ngầm cần thực hiện các công việc sau :

- Che chắn két nước, tháo dây đai quạt gió;
- Bọc kín bộ chia điện, đầu nối điện, chuyển bình điện lên vị trí cao;
- Nút kín lỗ kiểm tra dầu máy, dùng ống mềm nối vào cửa ống xả rồi treo lên cao.

Sau khi vượt qua ngầm ngập nước, cần tháo bỏ các bộ phận che chắn, chuyển các cụm di rời về vị trí ban đầu và rà khô má phanh.

3.6. LÁI XE QUA TRẠM THU PHÍ SỬ DỤNG DỊCH VỤ ĐƯỜNG BỘ

- Khi lái xe đến gần trạm thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ, người lái xe cần giảm tốc độ đến tốc độ cho phép (tốc độ theo biển báo);
- Chuyển đèn chiếu xa sang chiếu gần (nếu đi ban đêm);

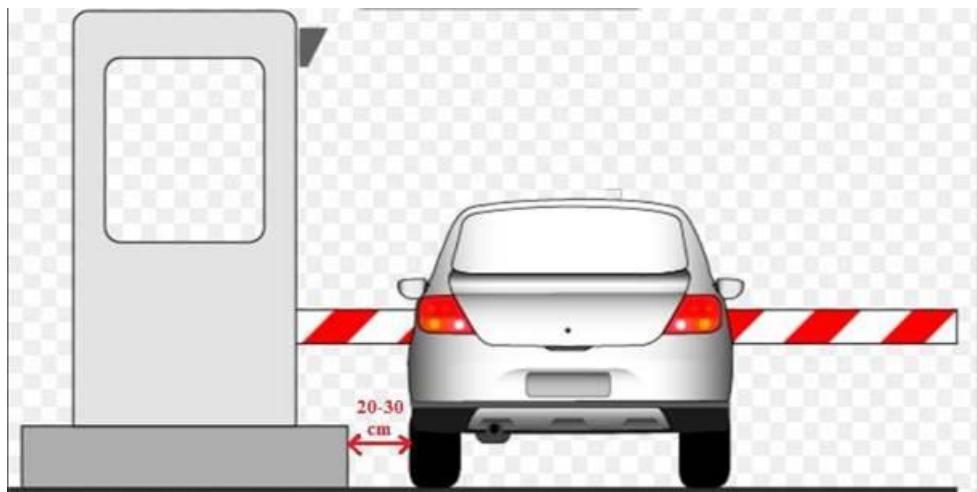


Hình 3-24: Lái xe qua trạm thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ

- Chú ý quan sát biển báo hiệu đường bộ, tín hiệu đèn tại các cổng giá dịch vụ sử dụng đường bộ (đèn xanh cổng thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ đang hoạt động, đèn đỏ cổng thu phí đang đóng);

- Xác định làn vào cổng, xếp hàng tuần tự để đi qua cổng thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ, không chen lấn chuyển làn đường đột ngột;

- Khi đã đi vào cổng thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ, cho xe đi sát bên trái để thuận tiện cho việc trả tiền và lấy vé;



Hình 3-25: Dừng sát về bên trái cổng thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ



Hình 3-26: Dừng quá xa về bên phải cổng thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ

- Khi đến gần ca bin thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ, mở cửa kính, đến cửa ca bin thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ dừng lại, trả tiền, lấy vé;
- Đợi đến khi barie mở, tăng tốc độ để tiếp tục hành trình.



Hình 3-27: Cổng thu phí sử dụng dịch vụ đường bộ mở

3.7. LÁI XE ÔTÔ QUA CẦU, QUA PHÀ

Trên đường giao thông công cộng thường gặp nhiều cầu, phà khác nhau. Lái xe qua cầu, phà có khó khăn hơn so với trên đường. Do vậy người lái xe ngoài việc chấp hành nghiêm chỉnh Luật Giao thông đường bộ còn phải tuyệt đối tuân theo sự điều khiển, chỉ dẫn của người gác cầu hoặc nhân viên bến phà.

3.7.1. Lái xe ôtô qua cầu

Khi lái xe ôtô qua cầu rộng và phẳng thì thao tác lái xe giống như trên đường phẳng.

Khi lái xe ôtô qua cầu hẹp và bè mặt không phẳng, thì gài số thấp, giữ đều ga cho xe qua từ từ nhưng không đi sát rìa cầu. Không nên tăng ga đột ngột, không nên đổi số hoặc phanh gấp trên cầu. Chú ý xử lý khi vượt qua chỗ tiếp giáp giữa cầu với mặt đường để xe vào và ra khỏi cầu êm dịu.

Khi lái xe ôtô qua cầu có lát gỗ dẫn hướng, cần cẩn cho bánh xe lăn đúng băng gỗ lát trên mặt cầu.

Khi lái xe ôtô qua cầu phao, cầu cáp cần chú ý đến mức độ rung động của cầu.

Để bảo đảm an toàn phải gài số thấp và giữ tốc độ chậm ổn định. Không nên chuyển số hay phanh gấp trên cầu.

Chú ý : Cần quan sát các biển báo hiệu, thực hiện đúng hướng dẫn khi qua cầu.

3.7.2. Lái xe ôtô qua phà

Trước khi qua phà phải đỗ đúng nơi quy định và thực hiện đầy đủ các biện pháp an toàn: kéo chặt phanh tay, gài số 1 hoặc số lùi tùy theo hướng dốc của mặt đường (cài số 1 nếu dốc xuống, cài số lùi nếu dốc lên), chèn xe chắc chắn khi thấy cần thiết.



Hình 3-28: Lái xe lên phà



Hình 3-29: Đỗ xe trên phà



Hình 3-30: Lái xe xuống phà



Hình 3-31: Lái xe lên phà

Chỉ cho xe xuống phà khi có lệnh của người điều khiển bến phà. Các thao tác khi cho xe xuống phà như sau :

- Gài số 1 (gài cầu trước nếu có và thấy cần) và điều khiển xe ô tô đi theo phương vuông góc với mép cầu của phà (trừ xe con có thể đi chéo do gầm thấp).
- Kết hợp nhịp nhàng các thao tác ga, phanh để bánh xe tiếp cận và vượt cầu phà êm dịu.
- Cẩn đường chính xác, kết hợp các thao tác điều khiển ly hợp, phanh để từ từ

tiến vào vị trí đỗ. Nếu phải tiến lùi dịch chuyển trên phà, có thể dùng phương pháp vê ly hợp (đạp ly hợp một phần để mặt ly hợp trượt, dễ điều khiển xe vào nơi đỗ quy định).

Khi đã đỗ đúng vị trí cần thực hiện các thao tác đảm bảo đỗ xe an toàn.

Khi phà gần cập bến cần khởi động động cơ. Khi có lệnh của người điều khiển bến phà mới được lái xe lên bến.

Chú ý: gài số 1, đi theo thứ tự, giữ khoảng cách cần thiết (đè phòng xe trước tụt dốc), luôn quan sát và sẵn sàng phanh dừng xe, điều khiển cho bánh xe tiếp dốc phà êm dịu.

3.8. LÁI XE QUA CHỖ HẸP

Khi lái xe qua cầu chui, hầm, cổng hẹp người lái xe cần tuân thủ nghiêm Luật Giao thông đường bộ, tuân thủ biển báo hiệu đường bộ. Như trên hình vẽ hướng đi chiều ngược lại được ưu tiên đi trước (người lái xe phải dừng xe chờ cho hết xe ngược chiều mới được đi vào cầu chui).

- Khi đi đến cầu chui như hình vẽ 3-32, người lái xe cần giảm tốc độ, quan sát xe ngược chiều. Nếu không có xe ngược chiều, cho xe đi qua cầu chui với tốc độ chậm; trong trường hợp có xe ngược chiều đang tiến tới, người lái xe cần giảm tốc độ, bật đèn tín hiệu xin đường bên phải, đạp nửa bàn đạp ly hợp cho xe đi chậm đồng thời đạp phanh, dừng xe lại chờ cho xe ngược chiều qua hết, thực hiện khởi hành xe (bật đèn tín hiệu xin đường bên trái, vào số 1, quan sát an toàn phía sau xe bên trái, đánh lái từ từ sang trái đồng thời nhả bàn đạp ly hợp phối hợp với tăng ga để khởi hành), cho xe đi qua cầu chui với tốc độ thấp, sau khi qua cầu chui người lái xe tiến hành tăng tốc và tiếp tục hành trình.



Hình 3-32: Lái xe qua chỗ hẹp

3.9 - LÁI XE ÔTÔ BAN ĐÊM, SƯƠNG MÙ, MƯA GIÓ

3.9.1 - Lái xe ôtô ban đêm

Lái xe ôtô ban đêm có nhiều khó khăn hơn so với lái xe ban ngày, vì :

- Phạm vi và cường độ đèn chiếu sáng bị hạn chế;
- Bị loá mắt khi có ánh sáng từ đèn của xe đi ngược chiều.

Những nguyên nhân trên làm hạn chế tầm nhìn và mức độ nhìn rõ chướng ngại

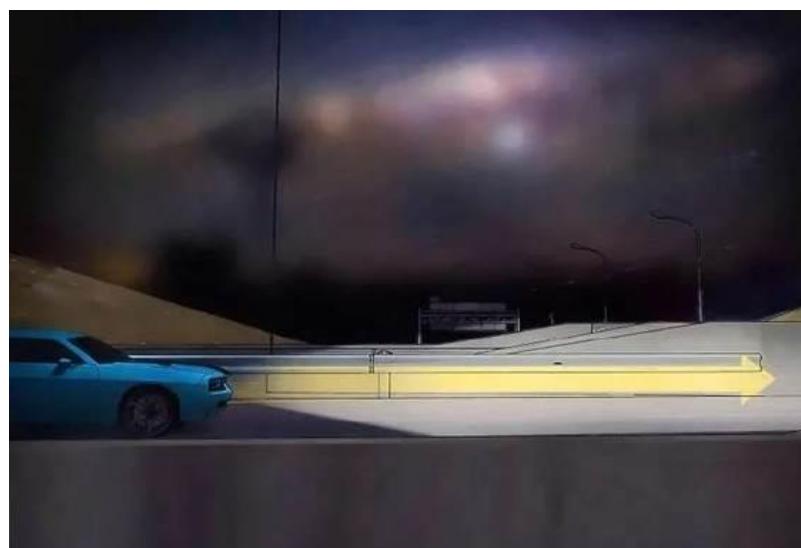
vật của người lái. Do vậy, khi lái xe ban đêm người lái cần tập trung quan sát, không chế tốc độ phù hợp với tầm nhìn, để đảm bảo an toàn.



Hình 3-33: Lái xe ban đêm



Hình 3-34: Lái xe sương mù, mưa gió



Hình 3-35: Bật đèn chiếu xa

Một số kinh nghiệm sau đây có thể tham khảo để quan sát, phán đoán và xử lý khi lái xe ban đêm :

- Khi thấy trên mặt đường phía xa có bóng đèn, khi đến gần thì bóng đèn biến mất, đó là ô gà nhỏ; Nếu bóng đèn vẫn còn thì đó là ô gà lớn, phải tránh ô gà hoặc cho bánh xe vượt ô gà đúng kỹ thuật.

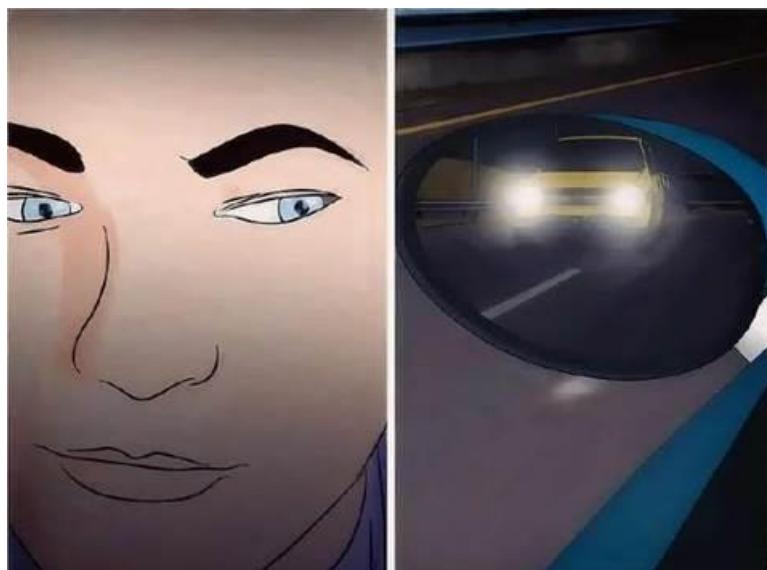
- Khi xe đang chạy nếu thấy ánh sáng đèn chỉ rõ về một bên thì đó là chỗ đường vuông góc, phía không nhìn thấy (tối) là vùng đất thấp. Nếu tự nhiên thấy mất đường thì đó là đường vòng gấp hoặc xuống dốc cao, người lái xe phải bình tĩnh, giảm tốc độ, quan sát điều khiển cho xe chạy an toàn.

- Bình thường ánh sáng đèn chiếu xa, nếu thấy chỉ chiếu sáng ngay trước mặt đó là đường đang lên dốc, nếu thấy chiếu sáng như xa hơn đó là đường đang xuống dốc.

Chú ý :

- Chạy xe ban đêm phải sử dụng tất cả các loại đèn chiếu sáng để soi đường, báo hiệu và theo dõi quá trình làm việc của xe. Bình thường cần sử dụng đèn pha.

- Khi tới gần xe chạy ngược chiều, phải chuyển từ đèn chiếu xa sang đèn chiếu gần để không làm chói mắt người lái xe ngược chiều. Không nhìn thẳng vào đèn của xe chạy ngược chiều mà nhìn chéo sang phía phải theo chiều chuyển động của xe mình.



Hình 3-36: Không nhìn thẳng vào đèn xe chạy ngược chiều

- Khi cần vượt xe cùng chiều nên chọn chỗ rộng bằng phẳng, bật đèn chiếu gần và nháy đèn xin đường. Nếu có chướng ngại vật xuất hiện thì phải nhường đường hoặc chủ động dừng xe trước.

- Khi cần đỗ xe hoặc khởi hành, cần bật đèn xin đường; Cần đỗ xe về sát lề đường bên phải và bật đèn tín hiệu phía trước, sau xe.

- Trường hợp đèn chiếu xa – gần bị tắt đột ngột, phải bình tĩnh giảm tốc độ và cho xe vào sát lề đường để sửa chữa.

- Khi lùi xe, quay đầu xe hoặc chạy ở đường vòng hẹp phải có người hướng dẫn hoặc phải xuống quan sát trước địa hình.

3.9.2 - Lái xe ôtô khi có mưa to hoặc sương mù

Khi có mưa to hoặc sương mù thì tầm nhìn bị hạn chế, rất khó quan sát. Do vậy,

người lái xe cần thực hiện các thao tác sau :

  	<p>Bật đèn cốt và đèn vàng (nếu có);</p>
	<p>- Điều khiển gạt nước và các bộ phận làm tan hơi nước (nếu có);</p>
	<p>- Không lấy lái sát vào lề đường.</p>
	<p>- Điều khiển xe đi với tốc độ chậm để có thể quan sát được; - Nếu thấy không an toàn (mưa quá to hoặc sương mù quá dày không nhìn rõ) phải dừng xe lại. Sau khi mưa to</p>



phải chú ý quan sát kỹ tình trạng mặt đường, để phòng trường hợp đường bị sạt lở.



- Trong trường hợp xảy ra tai nạn, bật đèn cảnh báo, đặt vật cảnh báo từ xa để báo hiệu cho các xe khác biết